

Remissvar på promemorian ”Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning” med diarienummer KN2024/01642

Remissvar från Capril AB (559213-1402), Energi- och miljökonsult med fokus på vattenkraft. Erfarenhet ifrån ett flertal utredningar om mindre stränga krav baserat på HaV:s vägledningar.

Bakgrund

De regionala vattenmyndigheternas förslag på och de beslutade miljökvalitetsnormerna vid genomförande av EU:s vattendirektiv innebär en betydande negativ påverkan på den svenska vattenkraftens produktionsförmåga. Väsentligt högre än det nationella riktvärdet på 1,5 TWh (2,3%).

För att begränsa påverkan av miljöanpassningarna på den svenska vattenkraften kommer undantag i form av mindre stränga krav att bli nödvändiga att genomföra.

Regeringen har i ett antal uppdrag vädjat till de regionala vattenmyndigheterna att utnyttja möjligheterna i EUs vattendirektiv att begränsa miljöåtgärders påverkan på vattenkraftsproduktionen men utan någon större framgång.

Paula Blomqvist och Bo Rothstein kallar denna typ av agerande från en myndighet kallar för **demokratins svarta hål** (rapport ”Välfärdsstatens nya ansikte. Demokrati och marknadsmodeller i den offentliga sektorn, 2000). Tjänstemän inom statsförvaltningen som argumenterar för en avvikelse utifrån myndighetens självstyre är problematiskt enligt författarna.

Med dagens miljöbalk, förordningar, föreskrifter och vägledningar har domstolen vid prövningarna av miljöåtgärder ingen möjlighet att ta hänsyn till hur stor påverkan blir på elsystemet av två skäl. För det första är riktvärdena inte bindande, för det andra finns det ingen koppling mellan miljökvalitetsnormer på vattenförekomstnivå och riktvärdena för hela avrinningsområden.

Regeringens promemoria innehåller otydligheter vilket medför att en begränsad påverkan på elsystemet inte kan säkerställas. Riktvärdena föreslås inte bli bindande. Det framgår inte hur man ska kunna avgöra om produktionsförlusterna i en vattenförekomst eller prövningsgrupp, vilket prövas i domstol ligger inom ramen för ett riktvärde för ett avrinningsområde.

Risken kvarstår som Andreas Bergh, välfärdsforskare vid Ekonomihögskolan i Lund och vid institutet för näringslivsforskning, uttryckte i en artikel i DN att **”När lagar är otydligt uttryckta får vissa makt på andras bekostnad.”**

Regelverket måste skärpas

Det finns två vägar att gå för att skydda vattenkraften med nuvarande organisation:

- **Riktvärdena blir bindande** och prövningen i domstol sker för ett helt avrinningsområde. Därmed kan domstolen göra en bedömning om de regionala vattenmyndigheternas miljökvalitetsnormer leder till att produktionsförlusterna rymms inom ett riktvärde, eller

- **Riktvärdena blir bindande** och prövningen sker fortsättningsvis på prövningsgruppsnivå. Men om de genomsnittliga produktionsförlusterna för en prövningsgrupp överstiger riktvärdet för avrinningsområdet måste de regionala vattenmyndigheterna visa på hur stor produktionsförlusterna kommer att bli i övriga prövningsgrupperna vid prövningen i domstol.

Förslag till förbättringar av "Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660)"

Nedan presenteras förslag på förbättringar markerade i rött.

Föreslagens lydelse i promemorian	Förslag i detta remissvar
	3b§ I bilaga 2 anges riktvärden för produktionsförluster för huvudavrinningsområden samt övriga avrinningsområden. Dessa riktvärden får inte överskridas vid beslut om miljöförbättrande åtgärder.
3b§ Vid bedömningen av om de miljöförbättrande åtgärderna medför sådan påverkan som avses i första stycket ska det särskilt beaktas risker miljöförbättrande medför för att de åtgärderna 1. en produktionsförlust som överskrider riktvärdet för huvudavrinningsområdet, enligt bilaga 2,	3c§ Vid bedömningen av om de miljöförbättrande åtgärderna medför sådan påverkan som avses i första stycket ska det särskilt beaktas risker miljöförbättrande medför för att de åtgärderna 1. en produktionsförlust som överskrider riktvärdet för huvudavrinningsområdet, enligt bilaga 2, Med överskridande av riktvärdet i 3b§ och 3c§ menas a) Att den samlade produktionsförlusten för samtliga miljöförbättrande åtgärderna i ett avrinningsområde i de fall då ett helt avrinningsområde prövas i domstol överskrider riktvärdet, eller b) Att den genomsnittliga produktionsförlusten i en del av ett avrinningsområde, motsvarande en prövningsgrupp och som inte prövas vid samma tillfälle som övriga prövningsgrupper i avrinningsområdet,

	<p>överstiger det genomsnittliga riktvärdet för hela avrinningsområdet</p> <p>Om den genomsnittliga produktionsförlusten för en enskild prövningsgrupp överstiger den genomsnittliga riktvärdet för hela avrinningsområdet, fallet b) ovan, betraktas detta inte som överstigande av riktvärdet i de fall då den ansvariga myndigheten kan visa på att de totala produktionsförlusterna inte kommer att överskridas vid prövningar av övriga prövningsgrupper.</p>
4b§ i den mening som avses i 3b§	4b§ i den mening som avses i 3c§

Kommentar

Med förslagen ovan kommer även Mark- och miljödomstolarna få en roll vid bedömningen av rimliga miljöåtgärder, då riktvärdena blir bindande och det kommer finnas en koppling mellan riktvärdena och produktionsförlusterna som en konsekvens av miljöförbättrande åtgärder för en enskild prövningsgrupp.